

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 673/2021-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], obaja [REDAKOVANÉ], zastúpených JUDr. Vladimírom Kotusom, advokátom, Žiškova 6, Košice, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4Cdo/86/2020 z 21. apríla 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenu ústavnému súdu 12. júla 2021 domáhajú vyslovenia porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením najvyššieho súdu, ktoré žiadajú zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

II.

2. Sťažovatelia sa spolu s ďalšími dvoma žalobcami domáhali určenia vlastníckeho práva k pozemku. Ich žaloba bola rozsudkom okresného súdu z 28. februára 2017 zamietnutá, a to z toho dôvodu, že sa vlastníkmi tohto pozemku nestali na základe darovacej zmluvy z roku 2004, keďže darcovia vlastníkmi darovaného pozemku neboli a jeho vlastníkom nebol ani právny predchodca darcov, keďže vo vzťahu k tomuto bolo na základe inej žaloby žalovanej v spore, ktorý začal v roku 1996 a skončil v roku 2004, rozhodnuté, že tento sa vlastníkom pozemku nestal na základe notárskej zápisnice o vydržaní z marca 1996. V tomto predchádzajúcom spore súdy vychádzali z toho, že pozemok bol pred rokom 1989 vyvlastnený v prospech štátneho podniku – právneho predchodcu žalovaného. Rozhodnutie o vyvlastnení súdy v predchádzajúcom konaní považovali za správne s tým, že sú ním viazané. Keďže vlastníkom pozemku sa stal štátny podnik, jeho vlastnícke právo nemôže byť spochybnené z pohľadu dobrej viery nadobúdateľov, pretože

Občiansky zákonník tieto princípy nechráni, ak sa vlastnícke právo má nadobudnúť od nevlastníka. Okresný súd, vychádzajúc z týchto predchádzajúcich rozhodnutí, uzavrel, že sťažovatelia sa na základe darovacej zmluvy z roku 2004 nemohli stať vlastníkami pozemku, a aj napriek povoleniu vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností v ich prospech, pretože ani ich právni predchodcovia (darcovia) neboli jeho skutočnými vlastníkami, a teda nemohli previesť na iného také práva, ktoré sami nemali.

3. Krajský súd na odvolanie sťažovateľov rozsudkom z 21. novembra 2019 rozsudok okresného súdu potvrdil. Odvolacie námietky sťažovateľov považoval za neopodstatnené. K namietanej nulite vyvlastňovacích rozhodnutí pre ich nedoručenie právnomu predchodcovi sťažovateľov uviedol, že tieto rozhodnutia neboli vydané nad rámec právomoci vtedajších správnych orgánov, preto na ne treba aplikovať prezumpciu ich správnosti so všetkými z toho vyplývajúcimi právnymi dôsledkami. Považoval za nadbytočné preverovať doručenie týchto rozhodnutí účastníkom vyvlastňovacieho konania, pretože o nadobudnutí ich účinnosti svedčí fakt, že boli zo strany správneho orgánu aj dotknutých osôb reálne vykonané. Zároveň zdôraznil, že k vyvlastneniu pozemku došlo v roku 1980 a bolo by v rozpore s princípom právnej istoty a spravodlivosti po takom dlhom časovom odstupe zrelativizovať a spochybňovať vlastnícke právo žalovanej.

4. Proti tomuto rozsudku krajského súdu podali sťažovatelia dovolanie podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP), keď namietali, že účastníkmi vyvlastňovacieho konania boli v tom čase už nebohí rodičia ich právneho predchodcu, a preto vyvlastňovacie rozhodnutie nikdy nemohlo nadobudnúť právoplatnosť a ich právny predchodca nemohol prísť o vlastnícke právo k pozemku. Preto bolo pochybením súdov, ak si nevyžiadali spis o vyvlastňovacom konaní a neskúmali doručenie vyvlastňovacieho rozhodnutia. Z dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP namietali, že krajský súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe pri riešení právnej otázky, či má súd povinnosť pri správnych aktoch skúmať, či správny akt nadobudol právoplatnosť a či je vykonateľný. Pritom poukázali na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/3/2003 a sp. zn. 4Cdo/123/2003, z ktorých vyplýva, že okrem povinnosti skúmať, či predpokladaný správny akt vôbec správnym aktom je, je potrebné skúmať i to, či ide o akt vydaný v medziach právomoci správneho a súdy sú povinné zaoberať sa i tým, či správny akt nadobudol právoplatnosť a či je vykonateľný.

5. Najvyšší súd ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením dovolanie sťažovateľov zamietol. Čo sa týka dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP, uviedol, že z obsahu odôvodnenia krajského súdu vyplýva, že správnym vyhodnotením vykonaných dôkazov bol náležite zistený skutkový stav. K nulite rozhodnutia o vyvlastnení poukázal na to, že krajský súd konštatoval, že vyvlastňovacie rozhodnutia boli vydané v rámci právomoci správneho orgánu, a preto nejde o nulitný akt, ale o akt, ktorý spôsobil predpokladaný právny účinok. Preto bolo nadbytočné skúmať doručenie vyvlastňovacieho rozhodnutia, keďže o nadobudnutí účinnosti správneho rozhodnutia svedčí to, že bolo reálne vykonané, a preto právoplatnosť rozhodnutia nie je rozhodujúca. Následne poukázal na predchádzajúce súdne konanie, v ktorom už bolo rozhodnuté, že žalovaná sa stala vlastníkom spornej nehnuteľnosti na základe vyvlastňovacích rozhodnutí, ktoré neboli žiadnym spôsobom zrušené. Preto nebolo zasiahnuté do práva sťažovateľov na spravodlivý proces. Podľa najvyššieho súdu sťažovatelia v rozpore s účelom § 420 písm. f) CSP pod pojem „procesný postup“ nepriamo podriadili dôvody napadnutého rozhodnutia, právne úvahy a spôsob vysporiadania sa s odvolacími námietkami odvolacím súdom.

6. V súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 421 písm. a) CSP najvyšší súd poukázal na rozhodnutie R 220/1950 Zbierky rozhodnutí československých súdov, podľa ktorého súd nie je oprávnený skúmať meritórnu správnosť správneho aktu, ale skúma, či ide o správny akt a či je právoplatný alebo vykonateľný, pričom nemôže skúmať, či úrad postupoval správne, keď svoje rozhodnutie doručil vyhláškou. Ďalej poukázal na svoje rozhodnutie sp. zn. 4Cdo/123/2003, z ktorého uzavrel, že za nulitný akt možno považovať len taký akt, ktorý bol vydaný nepríslušným orgánom štátnej správy. a pokiaľ bolo rozhodnutie vydané v rámci právomoci príslušného orgánu, jeho zákonnosť je možné preskúmať len v rámci správneho súdnictva. Z toho najvyšší súd dospel k záveru, že okresný a krajský súd sa neodklonili od rozhodovacej praxe v otázke skúmania vecnej správnosti správneho aktu, keď vychádzali z prezumpcie správnosti správneho aktu vydaného orgánom na to oprávneným v medziach jeho právomoci.

III.

7. Sťažovatelia rovnako ako v konaní pred všeobecnými súdmi poukazujú na skutkové okolnosti prípadu, ktoré spočívajú v tom, že v roku 1980 bolo v prospech štátneho podniku vydané rozhodnutie o vyvlastnení pozemku, ktoré bolo zverejnené na úradnej tabuli, a to vo vzťahu k vlastníkom, ktorí už v čase jeho vydania nežili a mali len jedného dediča, ktorý v roku 1996 potom, ako v jeho prospech bolo vydané osvedčenie o vydržaní (o ktorom bolo neskôr súdom konštatované, že je neplatné), previedol kúpnu zmluvou pozemok na ďalšie osoby. Proti týmto osobám podal právny nástupca štátneho podniku v roku 1996 žalobu o neplatnosť vydržania, pričom v roku 2004 bolo právoplatne rozhodnuté, že žalovaný je vlastníkom pozemku. Krátko pred skončením tohto sporu bol pozemok darovacou zmluvou prevezený na sťažovateľov.

8. Sťažovatelia rovnako ako v konaní pred všeobecnými súdmi argumentujú tým, že rozhodnutie o vyvlastnení nebolo doručené pôvodným vlastníkom a ani ich dedičovi, a preto nevyvolalo právne následky. V tejto súvislosti poukazujú na rozhodnutia najvyššieho súdu (i) sp. zn. 1Cdo/3/2003, podľa ktorého vlastník nemôže stratiť svoje právo v konaní, ktorého nie je účastníkom, (ii) sp. zn. 4Cdo/123/2003, podľa ktorého všeobecný súd nie je oprávnený skúmať vecnú správnosť správneho aktu; môže ho preskúmať len so zreteľom na to, či ide o akt ničotný, ktorý je vydaný absolútne vecne nepríslušným správnym orgánom, a (iii) sp. zn. 6Cdo/309/2012, podľa ktorého ničotnosť správneho aktu môže byť spôsobená aj nedostatkom právneho podkladu, na základe ktorého sa rozhodovalo, nedostatkom právomoci správneho orgánu, vadami v príslušnosti správneho orgánu, v omyle v osobe adresáta a právnou alebo faktickou nemožnosťou realizácie rozhodnutia.

9. Sťažovatelia najvyššiemu súdu vyčítajú, že rovnako ako okresný a krajský súd neskúmali vlastníctvo jediného dediča pôvodných vlastníkov, v dôsledku čoho nesprávne zistili skutkový stav, na podklade ktorého vec nesprávne právne posúdili, čím zasiahli do ich základných práv. Okrem toho namietajú porušenie zásady, podľa ktorej nikto nemôže previesť na iného viac práv ako sám má, keď znova poukazujú na to, že pred vydaním rozhodnutia o vyvlastnení nadobudol vlastnícke právo k pozemku jediný dedič pôvodných vlastníkov, a to, že dedenie nebolo zapísané v evidencii nehnuteľností, nemohlo viesť k strate jeho vlastníckeho práva na základe rozhodnutia o vyvlastnení. Preto nedošlo k platnému prevodu (vyvlastneniu) vlastníckeho práva v prospech právneho predchodcu žalovaného.

IV.

10. Ústavný súd zásadne nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie práva s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (III. ÚS 391/09). Ústavný súd nevykladá iné ako ústavné zákony, a preto musí preskúmať len to, či sa tieto zákony nevyložili spôsobom, ktorý je arbitrárny alebo ústavne neudržateľný pre zjavné pochybenia alebo omyly v posudzovaní obsahu takýchto právnych úprav (II. ÚS 348/08). Ústavný súd za protiústavné považuje tie rozhodnutia, odôvodnenie ktorých je úplne odchylné od veci samej alebo extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06). Rovnako o takýto stav ide aj vtedy, ak závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, by zásadne popreli účel a význam zákonného predpisu (I. ÚS 352/06). Z judikatúry EŠLP vyplýva, rozhodnutie vnútroštátneho súdu možno považovať za svojvoľné a také, ktoré narúša spravodlivosť konania, iba v prípade, ak sú v ňom vyjadrené dôvody založené na zjavnej skutkovej alebo právnej chybe vnútroštátneho súdu, dôsledkom čoho došlo k odopretiu spravodlivosti (Moreira Ferreira, bod 85; Navalnyy a Ofitserov proti Rusku z 23. 2. 2016, sťažnosti č. 46632/13 a č. 28671/14, bod 119).

11. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľov, ktorá je argumentačným opakovaním námietok sťažovateľov z konania pred všeobecným súdom, je námietka nesprávneho právneho posúdenia ich civilného sporu, v ktorom sa domáhali určenia vlastníckeho práva k pozemku. Z priebehu sporu sťažovateľov a žalovaného je zrejmé, že k zamietnutiu ich žaloby o určenie vlastníckeho práva došlo v dôsledku toho, že súdy všetkých inštancií dospeli k právnomu záveru, že rozhodnutie o vyvlastnení z obdobia pred rokom 1989 malo za následok, že vlastníkom pozemku sa na úkor ich právneho predchodcu stal právny predchodca žalovaného. Sťažovatelia z toho, že rozhodnutie o vyvlastnení nebolo doručené ich právnomu predchodcovi, keďže bolo doručované zverejnením na úradnej tabuli, a z toho, že v rozhodnutí o vyvlastnení boli uvedení v tom čase už mŕtvi vlastníci pozemku ich právneho predchodcu, vyvodzovali, že ich právny predchodca na základe tohto rozhodnutia vlastníkom pozemkov neprestal byť. Na túto námietku všeobecné súdy reagovali tým, že túto nesprávnosť vyvlastňovacieho rozhodnutia nie sú oprávnené skúmať, keďže rozhodnutie bolo vydané orgánom, ktorý na to mal právomoc, a rozhodnutie aj vyvolalo následok, ktorý spočíval v tom, že vlastníkom pozemku sa stal právny predchodca žalovaného.

12. Z rozhodnutí všeobecných súdov vyplýva, že pri tomto závere vychádzali z predchádzajúcich súdnych rozhodnutí, podľa ktorých nie sú oprávnené skúmať správnosť rozhodnutia o vyvlastnení, a to ani v jeho časti, ktorá sa týka nesprávnosti jeho doručovania verejnou vyhláškou, a ani v tej časti, ktorá sa týka toho, že v ňom ako účastníci boli označené osoby, ktoré v čase jeho vydania boli mŕtve a ich dedičom bol právny predchodca sťažovateľov, ktorý však v čase jeho vydania nebol evidovaný ako vlastníkom pozemkov. Tieto právne závery všeobecných súdov nevykazujú žiadne znaky zjavnej právnej chyby, z ktorej by bolo možné vyvodiť ich ústavnú neudržateľnosť. Je tomu tak nielen v dôsledku toho, že nadväzujú na predchádzajúce rozhodnutia najvyššieho súdu, ale aj v dôsledku toho, že ide právne konštrukcie, ktoré vychádzajú z jasného oddelenia právomocí civilných súdov na strane jednej a správnych orgánov na strane druhej. Záver o tom, že právny predchodca sťažovateľov v dôsledku vyvlastnenia prišiel o svoje vlastnícke právo, a to aj napriek tomu, že mu rozhodnutie o vyvlastnení nebolo doručené, je nevyhnutným následkom toho, že v čase vyvlastnenia ani nebol evidovaný ako vlastníkom nehnuteľností. Preto namietaným

rozhodnutím najvyššieho súdu, ktoré len potvrdzuje správnosť predchádzajúcich rozhodnutí okresného a krajského súdu, nedošlo k porušeniu sťažovateľových základných práv a ústavná sťažnosť je zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietnutá.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. novembra 2021

Robert Šorl
predseda senátu